

OLIJFTAK, De, in 1835 opgerichte Antwerpse rederijkerskamer, die in de loop der tijden enkele malen nieuw leven ingeblazen kreeg. De stichters, M. van der Voort en Th. van Ryswyck, dachten terug aan de oude Kamer van Rhetorica van die naam (uit 1510), opdat het nieuwe, Vlaamsgezinde verenigingsleven zich zou spiegelen aan de roem van eertijds zo machtige en prestigieuze kamers. In hun blazoen namen ze niet alleen het vredessymbool van de olijftak op, maar ook de passer van de drukker Plantin en diens kenspreuk *Labore et Constantia*.

De bedoeling was de Vlaamsgezindheid te accentueren tegenover de in 1834 opgerichte Société des sciences, lettres et arts d'Anvers. Even later kwamen te Brussel de zinverwante Maetschappy ter Bevordering der Nederduitsche Tael- en Letterkunde en te Gent De Tael is gantsch het Volk. De standing van De Olijftak was bijzonder hoog door de maatschappelijke positie van de leden, de luister van zovele avondfeesten met zang, dans en toespraken, door de samenwerking ook met de stedelijke overheid. Alle schrijvers en schilders te Antwerpen waren lid en hielpen op dit terrein de Franse culturele overheersing afbreuk te doen.

Er vallen talrijke gebeurtenissen van betekenis te noteren : H. Conscience (op 7 augustus 1836 door J.A. de Laet als lid voorgedragen) was voor uit

W E T T E N

VAN DE

ANTWERPSCHE REDERYKKAMER,

DEN

OLIJFTAK,

ONDER DE ZINSPREUK :

LABORE ET CONSTANTIA.

ANTWERPEN,

TER DRUKKERY VAN DE WEDUWE J. S. SCHOESETTERS.

1836.

Deze Wetten zyn voorgelezen , goedgekeurd en onderteevend
in de Vergadering van zondag den 18 van garstmaend 1836.

De 1ste Voorzitter ,
J. G. SMOLDEREN.

De 2de Voorzitter ,
FELIX BOGAERTS.

De 1ste Sekretaris ,
J. F. C. VERSPREEUWEN.

De 2de Sekretaris ,
THÉODOORVANRYSWYCK.

De Schatbewaerder ,
FRANS DE WOLF.

De Boekbewaerder ,
F. HENRY MERTENS.

eigen werk (De lange Wapper, en, met succes, het verloren gegane De Minnedrank) en hield tijdens het banket van 26 januari 1839 zijn betoog tegen het Verdrag der 24 Artikelen. In 1840 organiseerde de Kamer een letterkundige prijsvraag bij de inhuldiging van Rubens' standbeeld: de prijzen gingen naar J. van Immerzeel jr. (proza) en Petronella Moens (poëzie); Conscience hield een rede bij de inhuldiging van het beeld. Van veel gewicht is het feit dat de allereerste stadsgeschiedenis, de Geschiedenis van Antwerpen door F.H. Mertens en K.L. Torfs, op last van De Olijftak werd uitgegeven; het eerste deel verscheen in 1845. Andere efemeriden: op 18 september 1844 werd Louise von Plönnies ontvangen, in augustus 1846 de dichter K.L. Ledeganck (bij het verschijnen van De drie Zustersteden). Uit vele plechtige zittingen blijkt dat het minder ging om de feestcultuur dan wel om het wekken van de nationale geest, b.v. de zitting van 15 februari 1846, toen voorzitter J.F.K. Verspreeuwen en ook H. Conscience spraken. Het jaarfeest 1847 met als sprekers Conscience en Lod. Vleeschouwer stond in het teken van de noodlijdenden, slachtoffers van de toenmalige economisch crisis.

Intussen werd in de schoot van de Kamer een verbitterd gevecht geleverd om de inschakeling van de V.B. in het partijwezen, wat gepaard ging met een persoonlijke vete. Conscience's denkbeeld van een Belgische nationale partij met Vlaamse inslag werd aanleiding tot uitermate scherpe polemieken en had tot gevolg dat hij in 1847 uit De Olijftak werd verwijderd, waarna hij een tegenhanger oprichtte, de maatschappij Voor Tael en Kunst, die vooral na Conscience's verloren kiescampagne van 1851 de toevlucht der vrijzinnigen werd. Omstreeks 1850 werd De Olijftak beheerst door het driemanschap L. Gerrits, A. Snieders en J. van Ryswyck. Op 18 mei 1850 las Gerrits zijn ontwerp-oproep aan het Vlaamse volk voor, die in juli op last van de Kamer in druk verscheen; een vage - en vergeefse - oproep tot partijvorming. Naderhand bleef De Olijftak nog steeds de feestcultuur met veel succes beoefenen: o.a. de organisatie van de Historische stoet op 23 en 24 augustus 1875 en van de Geschiedkundige avondoptocht van 20 en 27 augustus 1877.

LITERATUUR : Dossier Olijftak, Archief en Museum voor
het Vlaamse Cultuurleven, Antwerpen.

EMIEL WILLEKENS